

Marcel Proust des de la finestra

Anton Marc Caparó Pujol, director de “Lo Floc”

Marcel Proust (Auteuil, 1871 - París, 1922), el gran Proust! Ell fou qui donà el cop de porta a la narrativa del segle XIX, portant els Dostoievskis, Tolstois i Balzacs a la gorfa. Ell obrí la finestra a la narrativa moderna del segle passat, sublimant el retrat psicològic –vertiginós el seu baró de Charlus, home polièdric capaç de despertar odi, menyspreu, llàstima o simpatia segons la pàgina. En això, Proust és el cim.

Una sensibilitat tan extrema com malaltissa –patia crisis d’ansietat i un nerviosisme permanent que li causava insomni– i el fet de ser asmàtic des de ben petit –un metge el va convertir en alcohòlic en receptar-li conyac quan encara era un infant– van influir decisivament a convertir un jove brillant en un home depressiu que es recloïa en una cambra folrada de suro a escriure sense descans, de nit. El pas del temps i com aquest tot ho transforma i destrueix, i com alhora el passat persisteix en el fons de la memòria subconscient –emergint fantasmal davant d’un estímul extern– és la columna vertebral de la seva obra literària. L’acte d’escriure es converteix en l’antídote contra la pèrdua del temps viscut, lluitar contra l’oblit. La vida... a vegades més com ens hauria agradat que fos que no pas com realment fou. Moriria als cinquanta-un anys revisant

A la recerca del temps perdut, novel·la caleidoscòpica apareguda en set volums entre 1913 i 1927.

Abocar-se a l’obra proustiana és com guaitar per la finestra un dia de cel brunyit: el que veiem és nítid, precís, perfilat, zones de llum i d’ombra, elements en moviment i d’altres estàtics, llum, sons, tonalitats i perfums paulatinament canviants, amb una prosa laberíntica que potencia les

“En aquest número de Lo Floc parlarem de l’església de Riudoms, element arquitectònic de primer ordre”

sensacions, que ens fa “veure”, “escoltar” i “sentir”. Aconseguir això amb unes lletres impreses en paper no és assumpte fàcil.

En aquest número de Lo Floc parlarem en varis articles de l’església de Riudoms, vista com a element arquitectònic de primer ordre. Des de la finestra de la meua habitació la puc veure sobresortint d’esquena per sobre els terrats veïns, aixecant-se l’àbside, els seus contraforts i el clatell fosc del campanar. Quan davalla la

tarda, les pedres es tornen de resina, i les orenetes giravolten xisclant, entre melancòliques i esquizofrèniques com el mateix Proust, al voltant del campanar. Però que sigui ell qui us la descriu. És un petit fragment del primer volum d’*A la recerca*, on ens parla de l’església de Combray, la infància en un mapa:

Es pot parlar, veritablement, de l’àbsida de l’església de Combray, tan tosc, tan mancat de bellesa artística i fins i tot d’ímpetu religiós? Des de fora, com la cruïlla dels carrers als que donava, estava en declivi: la seva tosca muralla s’alçava sobre un sòcol que no resultava particularment eclesiàstic (...) tot ell semblava més un mur de presó que no pas d’església. I, indefectiblement, quan més endavant recordava tots els gloriosos àbsides vistos, mai se m’hauria acudit comparar-los amb el de Combray. Només que, un dia, des del recolze d’un carreró provincial, vaig veure, enfront la cruïlla de tres carrers, una muralla vulgar i realçada, amb obertures envidriades amunt i que ofería el mateix aspecte asimètric que l’àbsida de Combray. Llavors no em vaig meravellar, com a Chartres o a Reims, de la força amb què s’expressava en ell el sentiment religiós, sinó que vaig exclamar involuntàriament: “L’església!” »